

Pandemi Ankara'daki LGBTİ+ Derneklerini Nasıl Etkiledi?

Ankara LGBTİ+ Dernekleri Buluşması Sonuç Raporu

29 Ekim 2020

Hazırlayan: Anjelic Kelavgil

2019 yılının sonlarında ortaya çıkan yeni tip koronavirüsün hızla bir pandemiye dönüşmesi; tüm dünyayı derinden etkileyen, çok boyutlu bir krizin ortaya çıkmasına neden oldu.

Toplumun tüm katmanlarını farklı şiddetlerde etkileyen bu kriz, "... halihazırda ülkedeki en kırılğan, haklara erişimde ciddi sorunlar yaşayan, yaşam hakkı da dahil olmak üzere bir dizi hakkı sistematik olarak ihlal edilen LGBTİ+'lar açısından da ciddi sorunlara yol açıyor. Sağlık hakkına erişim, istihdam sürecindeki eşitsizlikler, evlere kapanmak zorunda kalmakla birlikte artan ev içi şiddet bir yana; LGBTİ+'lar koronavirüs günlerinde çeşitli nefret kampanyalarının da hedefi haline..."¹ getiriliyor.

Pandemi krizinin hızla derinleştiği günlerde LGBTİ+'lar aynı süre zarfında yükselen kamusal karşıtlık ve fobik nefretin hedefi haline getirildi. 23 Nisan Çocuk Bayramı'nın hemen ardından başlayan bu dalga, çeşitli bürokratların ve devlet kurumlarının LGBTİ+'ları ve LGBTİ+ örgütlerini açık hedef göstermeleriyle yükselişe geçti. Bu yükseliş çeşitli dizi ve film platformlarına LGBTİ+ sansürü getirilmesi, dini kurum temsilcilerinin pandeminin nedeni olarak LGBTİ+'ları göstermesi ve LGBTİ+ örgütlerinin bürokratik mercak altına alınmasını beraberinde getirdi.

Tüm bunların yanı sıra "... salon ve toplu etkinliklerin yasaklanması, özellikle LGBTİ+ dernek/topluluk/kolektiflerinin etkinliklerinin fiziksel olarak durmuş olması da pandeminin LGBTİ+'ların sosyalliği üzerine olumsuz etkilerinden biridir. ... Pandemi sürecinde tüm bu etkinliklerin yapılamıyor oluşu LGBTİ+'ları hem sosyal hem de psikolojik açıdan olumsuz etkilemiştir. Özellikle destek gruplarının durması, LGBTİ+'ların kısıtlı olan destek erişimlerini daha da kısıtlı ve erişilemez bir yere getirmiştir. Sonuç olarak, LGBTİ+'ların hem kimlik inşasında rol oynayan hem de kişileri güçlendiren sosyalleşme etkinliklerinin pandemi tedbirleriyle kısıtlanması topluluğu olumsuz etkilemiş, yalnızlık hissini arttırmış ve kişilerde umutsuzluk yaratmıştır."²

Ankara özelinde ise pandemi, OHAL döneminde ve ardından bir kez daha ilan edilen tüm şehirde LGBTİ+ etkinliklerini yasaklayan kararların iptalinin hemen ardından kendini hissettirmeye başladı. Etkinlik yasağı henüz iptal olmuşken bu kez pandemi kısıtlamaları bu yasağın fiilen sürmesine neden olmuştur. Artan LGBTİ+ karşıtlığı Ankaralı örgütlerin çeşitli bürokratik zorluklarla karşılaşmalarına neden olmuştur.

Kaos GL Derneği'nin çağrısıyla 29 Ekim 2020'de bir araya gelen Ankaralı örgütler 17 Mayıs Derneği, Gökkuşluğu Aileleri Derneği (GALADER), Kaos GL, Kırmızı Şemsiye, Pembe Hayat ve ÜniKuir, pandemi sürecinin örgütsel faaliyetlerine etkilerini ele aldılar. Bu sürecin aynı zamanda LGBTİ+ karşıtlığının da kamusal alanda yükselişe geçtiği bir dönem olmasının bu etkileri ne derece derinleştirdiğinin masaya yatırıldığı buluşma, LGBTİ+ mücadelesinin somut durumunu Ankara ölçeğinde ortaya koydu.

Pandemi ve Dernekler

2017 Kasım'ında LGBTİ+ etkinliklerine yönelik getirilen yasak kararının iptal edildiği, yeni LGBTİ+ derneklerinin kuruluş süreçlerini tamamlayarak faaliyetlerine başladığı bir süreçte pandemi krizine giren Ankara'da kriz kendini çok farklı biçimlerde hissettirdi. Yeni kurulan derneklerin faaliyetlerine başladığı dönemle çakışan bu süreç, derneklerin daha ilk dönemlerinde içe kapanması gibi bir sorunu da beraberinde getirdi. Gerek idari gerek örgütsel faaliyetlerin henüz başlangıç evresinde bu krizle sınanması çeşitli adaptasyon sorunlarını da beraberinde getirdi. Ofislerin kapanması ve pandemi şartlarının getirdiği çalışma düzenine geçişte çeşitli zorluklar yaşayan örgütler, gönüllü faaliyetlerini ve örgütlenme çalışmalarını hayata geçirmekte de çok boyutlu sorunlarla karşılaştılar. Bu sorunların derinleşmesinde pandemi sürecinde artan LGBTİ+ karşıtlığının etkisi de ayrı bir faktör olarak yer aldı. Otoritelerin pandemiye dönük önlemlerini gevşetmesi ve pandeminin toplumdaki sosyal etkisinin azalmaya başlamasıyla derneklerin ofislerinin kapalı olmasının bir soruna dönüştüğünün tespit edildiği buluşmada, artan idari belirsizliklerin çalışmalara etkisi de ele alındı.

Bu idari belirsizliklere yönelik Kaos GL Hukuk Koordinatörü Av. Kerem Dikmen'in dernek genel kurullarına dair hazırladığı bilgi notunda meclis genel kuruluna sunulacak olan torba kanun teklifinin muhtemel etkileri şöyle değerlendiriliyor:

"Teklife göre İçişleri Bakanına verilen, 31.07.2020'den itibaren üç ay süre ile dernek genel kurullarını erteleme yetkisi "üçer aylık sürelerle üç defa" şeklinde değiştirilecek.

Eğer teklif Meclis Genel Kurulunda yasalarsa oluşacak hukuki duruma göre İçişleri Bakanlığına, ilki 31.07.2020- 31.10.2020, ikincisi 31.10.2020- 31.01.2020, üçüncüsü ise 31.01.2020- 30.04.2020 aralıklarında üç defa genel kurulları erteleme yetkisi verilmiş olacak. Yetkinin tam olarak kullanılması halinde bu STK genel kurullarının en erken 01.05.2021 tarihinde yapılabiliyor anlamına gelecek. Yine aynı değişiklikle İçişleri Bakanına dernek beyanname ve bildirim verme sürelerini de aynı şekilde uzatma yetkisi verilecek ancak bu yetkinin kullanılıp kullanılmayacağı belirsizliğini koruduğundan derneklerin 31.10.2020'ye kadar beyanname ve bildirimleri vermesi gerekiyor.

Ertelme kararı verilmesi halinde derneklerin mevcut yönetim ve denetleme kurullarının da görev süresi, aynı oranda uzatılmış olacak.

Teklifin geçerlilik kazanması için TBMM Genel Kurulunda kabul edilip, Resmî Gazetede yayımlanması gerekiyor.”³

Bugüne kadarki erteleme kararları yalnızca genel kurulları ve etkinlikleri kapsıyorken, meclise sunulan torba yasa teklifinde bu kapsamın tüm etkinlikleri yasaklayacak bir biçime dönüştürülmesi; genel olarak sivil toplumun, özel olarak LGBTİ+ örgütlerinin önüne yeni belirsizlikler ve bariyerler kuruyor. Torba yasada yer alan ifadenin icrai faaliyetleri kapsayıp kapsamadığı; yönetim kurullarının, çalışanların yan yana gelmesini engelleyip engellemeyeceği halen belirsizliğini koruyor.

Bu zorluklara ve belirsizliklere rağmen pandemi sürecinin yarattığı yeni faaliyet biçimlerine de ayak uydurmaya çalışan LGBTİ+ örgütleri, bu sürecin dezavantajları olduğu kadar avantajlarını da ele aldı. Paylaşmaya ve dayanışmaya olan ihtiyacın yükselmesi ve buna yönelik faaliyetlerin artması, evde kalan LGBTİ+'ların iyilik hallerini arttıracabilecek etkinliklerin devreye girmesi ve dijital alanın faaliyetlerin etki alanını genişletmesi göze çarparken; internete erişimin önündeki engellerin sürmesi ve dijital okur yazarlık eksikliğinin katılıma yönelik olumsuz etkisi ise bir sorun olarak varlığını sürdürüyor.

Pandemi süreciyle beraber artan bu sorunlar en başta örgütlenme özgürlüğü olmak üzere sosyal, ekonomik ve politik haklara ve özgürlüklere erişimde ciddi sorunlar doğurmaya devam ediyor.

Pandemi ve Hizmetlere Erişim

LGBTİ+ örgütlerinin çeşitli alanlarda sunduğu hizmetler, pandemi döneminin yarattığı kriz ortamında ciddi aksamalara uğramakla beraber, sürecin dayattığı yeni şartlara uygun

biçimler olarak sürdürülebilirliğini sağlamaya çalışıyor. Kimi hizmetleri sunmak ise neredeyse imkânsız hale geliyor.

Mülteci ve göçmen statüsündeki kişilerin, seks işçilerinin, HIV'le yaşayan kişilerin ve mahpus LGBTİ+'ların yakıcı bir biçimde hissettiği hizmetlere erişim sorunu; tüm LGBTİ+'ların sosyo ekonomik kayıplar yaşamalarıyla beraber daha çetrefilli bir hal aldı. Mülteci ve göçmen statüsündeki kişilerin yüz yüze destek alabildiği ve sosyalleşebildiği etkinliklerin pandemi nedeniyle yapılamıyor oluşu, hizmetlerin internet erişimi olan kişilere sunulabilir oluşu ve internete erişimde yaşanan sorunlar bu hizmet alanının daralmasına yol açtı.

Seks işçilerinin çalışma koşullarına pandeminin etkisi ve ekonomik kayıplar, internet üzerinden seks işçiliği hizmetinin sunulmasında yaşanan sorunlar ve kondom temininin önündeki zorluklar örgütlerin sunduğu hizmetlerin pandemi döneminde kesintiye uğramasına neden oldu. Genelevlerin kapatılmasının kayıtlı alanda çalışmayı imkânsız hale getirmesi ve kayıtlı olmayan alana kayışın doğurabileceği olası şiddet tehlikesi halen sürerken, genelevlerin geleceğine dair belirsizlikler de varlığını koruyor, halen bu konuda herhangi bir genelge yayınlanmış değil.

Evlerde zorunlu kalınan dönemde artışa geçen ev içi şiddete karşı yönlendirmelerin ve destek mekanizmalarının pandemi nedeniyle sekteye uğraması da bu dönemin yarattığı sorunlardan biri olarak varlığını sürdürüyor.

HIV'le yaşayan kişilerin sağlık hizmetlerine erişiminin pandemi nedeniyle sekteye uğraması, belediyelerin test ve danışmanlık hizmet noktalarının uzun süre kapalı kalması ve sosyal medyada artan HIVfobik söylemlerin olumsuz etkisi de pandemi sürecinde yaşanan sorunların artmasına neden oldu.

Mahpus LGBTİ+'ların uğradığı hak ihlallerinin pandemi döneminde artış göstermesi, görüş yasakları, sağlık hizmetlerine erişimin önüne pandemi engelinin çıkması ve mahpus LGBTİ+'ların ihtiyaçlarının karşılanmasında yaşanan zorluklar, örgütlerin bu alanda sunduğu hizmetlerin azalmasına hatta kesintiye uğramasına neden oldu.

LGBTİ+ örgütlerinin ofislerinin kapalı olması, yeni açılan Mahmut Şefik Nil Salonu gibi güvenli alanların hizmet veremeyişi de pandemi döneminde LGBTİ+'ların güvenli alanlara erişiminin önünde bir engel olarak varlığını sürdürüyor.

LGBTİ+'ların istihdam alanında halihazırda yaşadığı sorunların pandemi döneminde daha da artması, işten çıkarmalar, güvencesizlik ve ekonomik zorlukların gittikçe derinleşmesi yeni

dayanışma alanlarına olan ihtiyacı gözler önüne seriyor. Bu süreçte işsiz kalan LGBTİ+'ların iş arayışlarına yönelik yönlendirmelerin azalması ve bu sorunun LGBTİ+ topluluğu açısından hayati bir noktaya gelmesi, örgütleri dayanışma alanları yaratma ve var olanı geliştirme noktasında yeni yollar aramaya itiyor. Yaş almış trans aktivistlere dönük destekler, telifli yazı süreçleri, belediyelerle ortak destek mekanizmaları gibi alanlar yaratmaya çalışan LGBTİ+ örgütleri, hazırladıkları projeleri bu dayanışma ihtiyacını gözeterek bir noktadan yeniden kurgulamaya çalışıyorlar.

Pandeminin Danışmanlık Faaliyetlerine Etkisi

Pandemi öncesi dönemde çok çeşitli alanlarda yüz yüze danışmanlık veren LGBTİ+ örgütleri, bu dönemde danışmanlık faaliyetlerini çevrimiçi alana taşıyarak sürdürdüler. Pandemi döneminde artışa geçen danışmanlık hizmetleri, evde kalan LGBTİ+'ların psiko-sosyal destek alabildiği bir alana dönüştü.

Hukuki danışmanlık hizmetlerinin de artış gösterdiği pandemi dönemi, sosyal yardım ve destek mekanizmalarına dair dayanışma ağlarına duyulan ihtiyacı arttırdı.

Örgütler devam eden pandemi sürecinde danışmanlık alanlarını arttırmaya dönük adımlar atmakla beraber bu adımlar hukuki danışmanlık, akran danışmanlığı ve psikolojik danışmanlık alanlarında yoğunlaşmaya başladı. Özellikle aile evinde kalmak zorunda kalan LGBTİ+'lar açısından bu faaliyetler hayati bir önem taşıyor.

Danışmanlık faaliyetlerinin yüz yüzedeki çevrimiçi alana kayması başka sorunları da beraberinde getirdi. Pandemi öncesi dönemde yüz yüze verilen danışmanlıkların çevrimiçi alana taşındıktan sonra sürelerinin uzaması, danışmanlık faaliyetlerini doğrudan etkiledi.

Hukuki danışmanlık gibi yer yer yüz yüze yapılmak zorunda kalan faaliyetlerde ise, danışmanlık alan ve danışmanlık veren kişilerin Covid-19 bulaş riskiyle karşı karşıya olmaları ise devam eden bir problem olarak varlığını sürdürüyor.

Pandeminin LGBTİ+ Etkinliklerine Etkisi

Pandemi nedeniyle yüz yüze etkinlik yapma imkanlarının ortadan kalkması, LGBTİ+ örgütlerini, etkinliklerini çevrimiçi alana taşımaya zorladı. Etkinliklerin çevrimiçi alana taşınması beraberinde medya çalışmalarının yoğunlaşmasını getirdi. Pandemi döneminde LGBTİ+'ların güçlenebilmesini önceleyen bir anlayışla yeniden organize olan bu çalışmalar; internet erişimi bulunmayan, dijital okur yazarlık eksikliği yaşayan ya da aile evinde bu

süreci atlatmaya çalışan LGBTİ+'ların katılımını zorlaştırdı. Öte yandan etkinliklerin çevrimiçi alana taşınması, pandemi öncesinde etkinliklere katılım gösteremeyen, gizlilik endişeleri olan ya da farklı lokasyonlarda bulunan kişilerin etkinliklere erişimini kolaylaştırdı. LGBTİ+ örgütlerinin bu açıdan etki alanlarının genişlediği gözlemlendi.

Etkinliklere dair karar alma süreçlerinin çevrimiçi alanda daha uzun sürmesi etkinliklerin inşa edildiği süreci çeşitli zorluklarla sınamakla beraber, çevrimiçi alanın kendi sınırları da etkinliklerin gerçekleştirilmesinde kimi engelleri beraberinde getiriyor.

Pandemi döneminde aile evinde kalmak zorunda kalan LGBTİ+'larda gözlemlenen motivasyon kaybı ve güvenlik endişeleri, çevrimiçi yapılan etkinliklere katılımın önünde ciddi bir engel olarak varlığını koruyor. Sosyalleşme alanlarındaki kayıplar, aile evinde yaşayan LGBTİ+'lar açısından destek mekanizmalarının kaybına neden olmaya devam ediyor.

Pandeminin ilk döneminde yaşanan zorluklar, yaz döneminde kaldırılan kısıtlamaların getirdiği toplumsal ortam ve sonbaharla birlikte pandeminin şiddetini arttırması, bu sürecin devam edeceğini gözler önüne seriyor. Bu süreçten alınan dersler, yeni dönemin örgütlenmesini kolaylaştırırsa da toplumda oluşan Covid-19 bıkkınlığının yarattığı motivasyon kaybının etkinliklere minimum etki yaratması yönünde yeni düşünelere ihtiyaç olduğunu gözler önüne seriyor.

Pandemi öncesi dönemde uzun süreli LGBTİ+ etkinlik yasakları altında varlığını sürdüren Ankaralı örgütler, yasak kararının hemen ardından başlayan pandemi döneminin etkilerini hissetmeye devam ediyor. Bu süreçte artan kamusal LGBTİ+ karşıtlığı ve nefret dilinin pandemi sonrası döneme dair olası etkilerine hazır olmanın gerekliliği tüm örgütlere kendini dayatıyor.

Pandemi Döneminde Raporlama Faaliyetleri

LGBTİ+ örgütlerinin en önemli faaliyetlerinden biri olan insan hakları izleme ve raporlama faaliyetleri pandemi döneminde de sürdürülmeye çalışıldı. HIV'le yaşayan kişilerin uğradığı hak ihlallerini çevrimiçi alanı kullanarak raporlaştıran LGBTİ+ örgütleri, ayrıca bu dönemde seks işçilerine yönelik çeviri çalışmaları yaptı.

Pandemi döneminde güvenli cinselliğe dair yayınların da yapıldığı bu dönem, ayrıca LGBTİ+ yayıncılığının da öznelere destek mekanizmaları sunacak bir biçime dönüşmesine katkı sağladı.

Sürmekte olan pandeminin mahpus LGBTİ+'lara etkisi, seks işçilerinin bu dönemde deneyimledikleri zorluklar ve aile evinde yaşananlara dair raporların da önümüzdeki dönemde yayınlanması bekleniyor.

Pandemide Örgütlenme

Örgütlenme özgürlüğünün önünde ciddi bir engel olan ve kamuoyunda Ankara Yasakları olarak bilinen LGBTİ+ etkinliklerine dönük yasaklamaların iptal edilmesinin hemen ardından başlayan pandemi süreci, LGBTİ+ örgütlerinin örgütlenmesi önünde ciddi bir engel olarak varlığını sürdürüyor. Pandemide sivil topluma dönük erteleme kararlarının da yarattığı belirsizlik ortamı, bu engellerin daha da artmasına katkı sağlıyor. Spesifik olarak pandemi öncesinde yeni kurulan derneklerin örgütlenme faaliyetleri ise pandemi döneminde daha da zora girmiş durumda.

Bu dönem çevrimiçi alana kayan etkinlikler örgütlerin etki alanını genişletmiş ve katılımlar çeşitlenmiş olsa da hayat kalitesindeki düşüşler, aile evinde kalmanın zorlukları, LGBTİ+ karşıtlığıyla paralel şiddet ve nefret söylemlerinin artması LGBTİ+'ların motivasyon kaybına uğramasına ve yeni örgütlenme sorunlarının doğmasına neden oldu. Bu dönem oluşan dijital bıkkınlık hali de yine bu sorunlar arasında yerini aldı.

Örgütlenme biosferinin (kampüs, sokak, işyeri vb.) kaybolmasına neden pandemi dijital güvenlik sorunlarını da beraberinde getirdi. Bu sorunlarla topyekûn mücadele etmek zorunda kalan LGBTİ+ örgütlerinin, özellikle kamusal LGBTİ+ karşıtlığının arttığı dönemde, dirsek temasını arttırması ve iletişimin hızlanması LGBTİ+ topluluğu açısından önemli bir adım olarak kendini gösteriyor.

Pandemi kriziyle beraber daha da derinleşen verili toplumsal kriz ortamı, LGBTİ+ örgütlülüğünün daha da önemli bir hal almasına neden oluyor.

Pandemi Döneminde Artan LGBTİ+ Karşıtlığı

Pandemi döneminde 23 Nisan sonrası Diyanet İşleri Başkanı'nın hedef göstermesi ile başlayan ve gittikçe kamusallaşan LGBTİ+ karşıtlığı, hali hazırda etkinlik yasaklarından yeni çıkmış olan Ankaralı örgütleri idari baskılarla yüz yüze getirdi.

Tüm LGBTİ+ topluluğunu ve dernekleri hedef haline getiren bu kamusal LGBTİ+ karşıtlığı ve hedef göstermeler, LGBTİ+'ların güvenlik endişelerini arttırarak pandemi döneminin daha da derin bir krize dönüşmesine neden oldu.

Politik alanda artan LGBTİ+ karşıtlığı, sosyal medyada da kendisini gösterdi ve sosyal medya LGBTİ+'ların nefret söylemlerine, hedef göstermelere ve dijital şiddete uğramasına neden oldu. Bu karşıtlığın yer yer fiziksel şiddete dönüşme eğilimi kamusal baskının daha da artmasına neden oldu.

LGBTİ+'lara, seks işçilerine, mülteci ve göçmen statüsünde olan kişilere, HIV'le yaşayanlara dönük artan nefret dalgasına karşı dayanışma gösteren kurumlar da hedef haline getirildi. Bu sarmal, LGBTİ+ örgütleri açısından örgütlenme sorunlarına neden olurken, dil ve üslubun güvenlik kaygılarıyla şekillenmesini de beraberinde getirdi.

Artan LGBTİ+ karşıtlığı görünürlüğü de beraberinde getirdiği için, basın ilgisinin örgütlere yönelmesi ve karşıtlık ikiliğinde örgütlerin konumlanması gözlemlendi.

LGBTİ+ Örgütlerinin Kamusal Görünürlüğü

Dünya'da ve Türkiye'de örgütlü bir artış eğilimi gösteren sağ popülizmin, politika ithalatı yoluyla farklı ülkelere taşınan benzer LGBTİ+ karşıtı politikaları, LGBTİ+ topluluğunun ve örgütlerinin kamusal görünürlüğüne ciddi etkileri oldu. Var olan hakların geriye gitmesi ve hak kaybına uğrama tehlikesiyle karşı karşıya olan LGBTİ+ örgütlerinin bu atmosferde yeni yollar ve yöntemler bulması bir gereklilik halini aldı.

Pandeminin çeşitli mevzuat çalışmalarını sekteye uğratması, kamu temsiliyetinin çevrimiçi etkinliklere katılmaması ve artan LGBTİ+ karşıtı politikalar; örgütlerin kamu otoriteleriyle yan yana gelmesini zorlaştırdı. Oluşan bu yeni durumun pandemi sonrası dönemde de artarak devam edeceğini öngören örgütler, faaliyetlerinin bu güncel duruma adapte olmasının gerekliliğini ortaya koydu.

Çeşitli belediyeler ve kamu kurumlarıyla yürütülen çalışmaların çoğunun pandemi etkisiyle durma noktasına gelmesi, LGBTİ+ örgütlerini içe dönük bir hale iterken bu çalışmalara dönük ihtiyaçlarda ise mevcut politik konjonktürde artış eğilimi gösteriyor.

Artan kamusal LGBTİ+ karşıtlığı, LGBTİ+ öznelerin ve aktivistlerin güvenlik kaygılarını da yükseltmeye devam ediyor. Ayrıca Dünya'da ve Türkiye'de artan muhafazakarlaşmanın

LGBTİ+ topluluğuna da sirayet ediyor oluşu, örgütleri yeni politikalar ve yeni pratikler bulmaya iten bir faktör olarak varlığını koruyor.

Pandemi ve Belirsizlikler

İçişleri Bakanlığı'nın dernek genel kurullarını erteleyişi ve yeni torba yasanın meclisten geçmesinin ardından dernek etkinliklerinin tamamının ertelenmesi ihtimalinin yarattığı belirsizlik sürüyor. Derneklerin idari faaliyetlerinin ardından icrai faaliyetlerinin de ertelenebilmesine sebep olma ihtimali taşıyan bu düzenleme, dernek faaliyetlerini ciddi bir belirsizliğin ortasına itiyor.

Pandemi öncesi dönemde kamu otoriteleriyle belli tematik alanlarda yan yana gelebilen LGBTİ+ örgütleri, pandeminin gerekçelendirildiği ve pandemi sonrası dönemde LGBTİ+ karşıtı politikaların yaratacağı atmosferden ötürü muhatap kabul edilmeme riskiyle karşı karşıya.

Ankara Yasakları döneminde kapalı alanlarda faaliyetler yürütebilen LGBTİ+ örgütleri, pandemiyle beraber bu alanları da yitirmekle karşı karşıyalar. Pandemi yasaklarının, LGBTİ+ karşıtı politikaların etkisiyle özel olarak LGBTİ+'lara yönelen yeni yasakları getirip getirmeyeceği hususunda da ciddi bir belirsizlik söz konusu.

Zorlu bir tabloyla karşı karşıya olan örgütler hem pandeminin artan şiddeti hem de artan LGBTİ+ karşıtı politik atmosferde alternatif eylemlilikleri bulmak ve bunları güvenli bir biçimde uygulamak zorunluluğuyla karşı karşıya kalıyor.

Toplumda artan Covid-19 bıkkınlığı ve bu bıkkınlığın demoralize ettiği kitleler örgütlenme ve faaliyetlere katılım noktasında ciddi bir belirsizliği beraberinde getiriyor.

Korona sırasında kamusal bir söyleme dönüşen LGBTİ+ karşıtlığının pandemi sonrası dönemde neye evrileceği de belirsizliğini koruyan konular arasında. Pandemi sonrası dönemde LGBTİ+ karşıtı politikaların artacağı ve hedef göstermelerin yaygınlaşacağı öngörülüyor.

Öneriler

- LGBTİ+ karşıtlığının yükselişe geçtiği bu dönemde LGBTİ+ hak mücadelesinin içtihadı değişiklikler yaratacak süreçleri örgütlemesi önem arz ediyor.

- Yine bu politik konjonktürde izleme çalışmalarının önemi gittikçe artıyor, LGBTİ+ örgütlerinin izleme ve raporlama faaliyetlerinin kapsamının ve derinliğinin artması gerekiyor.
- Artan baskı ortamı, doğrudan kamuoyunu dönüştürecek dil ve etkinlik zayıflığını beraberinde getiriyor. LGBTİ+ örgütlerinin bu noktada uzmanlıklarını arttırarak farklı iletişim stratejileri geliştirmesi gerekiyor.
- Küresel ölçekte ve örgütlü bir biçimde artan sağ popülizme karşı ulusal ve uluslararası örgütlerin mobilize olması gerekiyor, bu mobilizasyon pandemi koşullarında ortaya çıkan imkanlarla daha pratik hale gelebilecekken, güvenlik kaygılarını göz ardı etmeden adımlar atmakta fayda var.
- Artan muhafazakarlaşmanın LGBTİ+ topluluğuna etkilerini analiz eden ve LGBTİ+ topluluğunda yaşanan içe kapanmayı kıracak iletişim stratejileri geliştirmek bir gereklilik halini alıyor.
- Ekonomik, sosyal ve kültürel hakların tedrici haklar olması ve bu hakları bağlayıcı uluslararası sözleşmelerin yokluğu; kriz, pandemi ve LGBTİ+ karşıtlığı üçgeninde başta sağlık ve istihdam olmak üzere ekonomik, sosyal ve kültürel haklarda ciddi bir tahribata yol açtı. Bu tahribata karşı başta sağlık ve istihdam alanı olmak üzere bu hakları odağına alan bir strateji planlamak gerekiyor. İstihdam sorununa karşı çeşitli dayanışma ağları geliştirmenin LGBTİ+ özneleri güçlendireceği öngörülmüyor.
- Risk analizleri yapılırken, pandemi gibi etkenlerin de hesaba katılması gerekiyor. Pandeminin halen devam etmesi ve bu süreçte yaşanan zorlukların risk analizlerinde yer alması ve buna göre pratik politikanın düzenlenmesi önem arz ediyor. Pandemi etkisinin 2021 ve 2022'ye dek sürme ihtimali göz önünde bulundurulmalı.
- Özellikle internete erişim sorunu yaşayan dezavantajlı grupların deneyimlerini göz önünde bulundurarak, internetin bir hak olduğunu vurgulamak önem arz ediyor.
- Yürürlükteki sosyal medya yasasının etki analizinin yapılması ve önemli bir faaliyet alanı olan sosyal medyanın sürdürülebilirliğine dair önlemlerin ve ihtimallerin hesaba katılması gerekiyor.
- Faaliyet alanının görünmeyen, sesi duyulmayan toplulukları da kapsayacak şekilde organize edilmesi, pandeminin o topluluklara yönelik etkilerini azaltacak ve

güçlendirecektir, politikaların bu şekilde organize edilmesi bu süreçte bir ihtiyaç halini alıyor.

- Planlanan projelerin örgüt kapasitelerini ve aktivistleri güçlendirecek şekilde ele alınması ve proje bütçeleri hazırlanırken pandemi döneminde ihtiyaç duyulmayan yol, konaklama gibi kalemlerin bu yaklaşımla güncellenmesi önem arz ediyor.
- Etkinliklerin çevrimiçi alana taşınmasını yaratacağı çakışmalara karşı örgütler arası iletişim ve bilgilendirme faaliyetlerinin etki alanını arttıracak ve LGBTİ+ topluluğunun güçlenmesine katkı sağlayacağı öngörülüyor.

1: Yıldız Tar, Covid-19 Salgını Türkiye'deki LGBTİ+'ları Nasıl Etkiliyor?

<https://tr.boell.org/tr/2020/04/17/covid-19-salgini-turkiyedeki-lgbtleri-nasil-etkiliyor>

2: Genç LGBTİ+ Derneği, Covid-19 Salgınında LGBTİ+ Topluluğunun Durumu

<https://genclgbti.files.wordpress.com/2020/09/covid-19-salgininda-lgbti-toplulugunun-durumu.pdf>

3: Av. Kerem Dikmen, Dernek Genel Kurullarına İlişkin Bilgi Notu

<https://kaosgldernegi.org/images/library/dernekgenelkurullaribilginotu.pdf>

